

# L'Estiuada

Periòdic Nacionalista

Sortirà cada divendres durant l'estiu.

Redacció y Administració: Carrer de Vic, 9

Any V

Sant Hilari Sacalm, 20 Juny de 1912

Núm. 48

## Als amics de "L'Estiuada"

Sense temps pera escriure un article, ab el cos y l'esperit fadigats per la feixuga, aplanadora feina quotidiana, vos endresso aquestes ratlles pera que elles permetin que aparegui en el primer número de aquest any del vostre periòdic, el meu nom, que desde l'aparició primera de L'ESTIUADA hi ha anat unit de manera indisoluble.

Que elles siguin en honor de la santa continuïtat, de l'esforsada y poderosa perseverancia.

Jo, de vegades, soc portat a pensar que'l nostre moviment ha fet via ab massa rapidesa, que aixó a tots ens ha fet concebir esperances massa falagueres que's transformen en impaciencies y fins en pessimismes y decepcions quan no les veiem tant prestament realitzades. No'ns fem càrrec de que'ls grans moviments de reconstitució nacional son obra lenta de lluita ab les resistencies exteriors y ab les febleses propies, que exigeixen pera triomfar una llarga obra constructiva d'organització, una fonda y continuada acció seleccionadora y educativa del temperament y del caràcter. Prenem les victories parcials com triomfs definitius, les epissòdiques desfetes com desastres irremediabls; y aixís passem d'un optimisme infundat a un exagerat pessimisme.

Per aixó, avui, en la desorientació y atomisme que ha seguit, com reacció natural, al moviment aglutinant, a l'excessiva confiança de la Solidaritat Catalana, convé repetir una vegada més l'afirmació feconda de que'l nostre problema no's pot resoldre si no es ab la continuïtat en l'esforç, ab la perseverancia en la nostra fe catalanista.

Vosaltres en sou un exemple vivent d'aquesta constancia. Cada any, com els rossinyols, torna L'ESTIUADA a fer ressonar per aqueixes montanyes la veu de la nostra terra. Després dels defalliments, de les tortuositats de la ruta, de les gelades del hivern, de les tempestes, veniu vosaltres ab el vostre imperturbable, juvenívol entusiasme a proclamar que la vostra acció segueix, que la vostra fe no's refreda.

Amics de L'ESTIUADA: al endressarvos avui aquesta salutació, faig vots pera que la periodicitat y constancia de la vostra acció sigui norma general d'obrar del nostre poble.

Barcelona, 14 Juny de 1912.

J. VENTOSA Y CALVELL

## Un any més

Crepúscle de Festa Major es anyalment la sortida de L'ESTIUADA, que te ja un caràcter especial de popular estimació en la nostra volguda Vila.

Enguany potser que tinga de ser més ferma y constant la seva acció, qu'estimariem permanent; tota vegada que durant el temps de la calma y de la quietut hi ha tendència a fomentarse una desmembració de forces que podria comprometre greument la marxa progressiva que deu a totes passades animar la població de Sant Hilari.

Egoismes, petiteses, vanitats, son unes afilades d'aqueix monstre que ve a niuar a redós nostre pera tacar ab sa baba repugnant la puresa del ideals que 'ns asperonan, y ab ses urpes desfer la corona que l'amor nostre teixí per gloriificar el breçol de les nostres esperances y dels nostres somnis falaguers. Cal, doncs a totes passades sacrificar els egoismes, les petiteses y les vanitats, pera que 'l monstre de la desunió resti com a bestia inofensiva, y aixís donar un altre pas en ferm sobre 'l terror de les reivindicacions, dels drets, dels privilegis que, com a poble culte, progressiu y ric, corresponen a Sant Hilari, aont hi està posada l'atenció de la gent de fora, puig consideran a nostra població com una cosa d'especial valor que's fa acreedora de totes les consideracions y de totes les simpaties.

A salvar-la, doncs, d'un sofoc; a ferli desapareixer tots els gossos de malaventura que la enlletgeixin, y a ferla més simpática y més amable, deuen anar dirigides totes les nostres forces. Si no ho fessim aixís, donariem proves d'ésser ma's fills, mals patriotes; y lluny, ben lluny de nosaltres aquest segell que 'ns deshonraria.

Podem enorgullirnos d'haber marcat un viarany pera trescar cap a la consecució total de les nostres aspiracions. Aqueixa tasca no es d'un sol individu, sino qu'es d'una colectivitat per nosaltres formada. Gent de ciencia y d'acció hem acoblada al redós de la nostra ensenya, constituint una força formidable, gegantina, que no pot descentrar una embosta de pigeus engelosits y empenyats en sostenir un simulacre de creuada utópica que a res pot conduir, sino a entrebancar el pas dels que volen avençar a totes passades per una via noble y altamente orientadora.

Avui al començar les tasques d'aquesta estiuada, amparantnos en drets y debers ineludibles, venim a desvetllar als nostres convilatans, dihentlos que 'l sol de juny ja daura les espigues prenyades, y, per tant ferlos avinent que es hora de prosseguir la tasca. No hi valen indecisions, ni dubtes, ja que 'l camp es ben espedit y 'ls grupus ben oviradors. No deixar la feina per demà, sino seguir-la ab més dalit y entusiasme. Una mirada enrrera pera veurer que la labor feta ja fa bona molsa, y altra mirada en avant pera convèncens de que hi ha mol més a fer, encare.

Tot un hivernás hem tingut pera enterarnos de lo que fou y es la nostra vila. ¡Bon inventari que 'n feu un ilustre patrici, D. Francesc Carreras y Candi! Sabent, certament, lo que fou y lo qu'es, ¿es difícil endevinar lo que serà? Nosaltres ho hem de dir lo que volém que sigui: Gran, esplendorosa, rica y plena. Difícilment ho conseguirem fomentant odis de capelleta. Tanquém els ulls a les petiteses, y obrintlos a la raó, y breguém

per quelcom que batega en nosaltres. L'avenir gloriós y brillant de Sant Hilari, vila nostra idolatrada.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET

## Trevallém

Anyalment, quan les flors omplen les nostres jardins y els fruits maduren en els arbres, vosaltres, amics, feu sortir L'ESTIUADA y l'ofèriu, com una toia de flors, a la Patria.

Gaire bé comencéu la vida d'hare y ja havéu somogut fondament la vostra xamosa vila; havéu fet en ella una gran obra de catalanitat, de cultura y civilització; be ho saben prou al vostre poble; per Catalunya segurament s'ignorarà per molts, per aquet defecte que tenim de no posar atenció als petits fets que, insignificants a primera vista, son el fonament d'un millorament social.

Penséu per un moment que tots els pobles y ciutats de Catalunya haguessin seguit l'exemple vostre, y digueune si aquest avenç material que un tal millorament urbà significaria, no seria el millor elogi que's podria fer de l'actuació del catalanisme.

Per sort vostre y desgracia nostra, vosaltres havéu tingut seny y la major part de Catalunya ha viscut completament oblidada de les seves questions mes vitals.

Les petites lluites de partitid ens han fet un gran mal y han posat la nostra serietat a un nivell un xiquet baix. Les nostres primitives estridencies eran perdonables, fins a cert punt. L'alçament d'un poble es sempre d'una gran desorientació y es manifesta en dos sentits perfectament definits y antitètics; l'amor a tot lo del poble, l'odi a tot lo forasté.

Pro passat aquest moment emocional del despertament de l'ànima catalana, semblava que les orientacions a seguir

després serien més definitives y l'esperit català més original.

Es trist tenir que confessar que aixó no ha sigut; la única manifestació seriosa de l'actuació catalana, ha sigut l'instauració y desenrotll dels Estudis Universitaris Catalans (institució verdaderament model).

La política ens ha malmés el cor, y el poble no te gaire fé en l'avenir nostre. La política ens ha portat als Ajuntaments partits enemistats amb les aspiracions de Catalunya; y Barcelona, la odiosa Barcelona pro al ensempla la Barcelona nostra, ha entrebancat el triomph de la causa catalana.

Yo tinc confiança de que millorarán els temps. Les ovelles retornarán a llurs casals; la política deixarà d'ésser l'essencia del catalanisme, y altre volta sentirem regnarhi per sobre tot y per avans que tot, el nostre amor a la terra nostra, a la Catalunya dels nostres amors y de la nostra joventut; y tots a una, tornarem a treballar pera ferla gran, pera terla poderosa y rica; y florirà altra volta per ciutats y viles, en mitj la negror de les pedres centenaries de les urbs clàssicament catalanes y en les rioleres plaies mediterrànies y en els camps feconds, aquell crit —are per dissort gairabé oblidat— que va fer el miracle de la Solidaritat y pot fer encare altre miracle.

Aquell crit enardidor, que dava guspires als ulls y pell de gallina al cos y una gran serenor al front y una gran esperança en l'avenir; aquell ¡Visca Catalunya! que no s'havia d'haver esborrat mai y que tenia el poder sobirà de fer un sol de tots els bons catalans.

Diguemlo ben fort, amics; y amb ell als llavis y solsament pensant en ell, treballém, treballém, treballém. Fem rica y plena a nostra estimada Catalunya.

Girona 10 Juny 1912.

JOAQUÍM PLA

## Les gales del Montseny

Hermosa gerda y agraciada y vestida de esmeragdina coloraina, que atrau y captiva als aimants y sedollens de les gracies naturals, se presenta nostra montanya del Montseny, cada fondalada, collet o carena, llueix tons distints, perquè sobrant de riqueses, pot ostentar y ostenta gales de gust variat, que a belles hores, son cambiades pel reflexisme que damunt d'elles, produeix la incidencia del raig solar.

Enamora el cor del vianant, inspira la ment del poeta, encisa els ulls del pastor y corren als aimants y admiradors entusiasmats de madona natura. Convida al repos, entretenint en dolça meditació, al cervell del poeta y glosador, que havent esment de ses gales, contemplan extasiats les belleses ab que's poleix, cantant després ab angélic lirisme y cadencioses estrofes de patenta originalitat, les grandeses agombolades damunt de l'alterosa serralada.

En mitj de aquesta esplendent riquesa, s'hi rombeja ab garbo l'aucllada, que ab llurs reflets y sonores passades, fa més delitós y plàcid l'horatge del enamorat, que a hores silencioses, se recull dins els plec de la catifa del herbei mollesc, o es recolza sots la ombra de la brancada d'atapaït fullam, contemplant, com s'escorren al entorn enjogassats rierons, que ab reventa llestesa texeixen

amples y ondalades cintas de color de plata.

La variada canturia, de les aus que habitan dins l'ample boscuria, enlirant l'esperit, recordant al ensempla, les amoroses cançons, y a voltes planyivol accent, ab que la mare entreté al infantó dins el bressol. El meravellós cant de les aus, endolceix les mandroses hores que mata'l rústic pastor, guardant sa nombrosa ramada, que tranquila assaboreix l'herba del pastorim que gerda y ufano-sa creix en les prades.

Impresiona als aimants, que estátics se quedan a la soca del arbre centenari, fruint ab fretura aquells gorgosiqueigs.

Les fonts de aigua cristallina que regaliman del esquei del cingle, o del bei del rocatam, captivan al vianant assedegat, que lentament s'endinza per les afraus, ont hi agamban ab exuberanta tendresa les vellutades falgueres y erisats esbarzers, les albes argentades y fructíferes pomeres, els avellaners blincadissos y pomposes nogueres, que xuclan de aquella aigua vital que invisible s'escorra sota el vert catifell de satí.

Remulla ab el líquit frescal, sa boca el poeta, assaboreix la beguda y ab vivesa n'ixen del seu magí, notes vibrantes de ritme armonios y cast.

Engeloseix al aimant que tasta de la aigua pura y es per ell tan preuada, que



no la deixa ni per assaborir l'aurífic filet que degota de mel·lífica bresca. Embadalit se queda, contemplant com aquella aigua que brolla del cor de la roca coberta de verda filagarsa, mansa s'escorra marcant reguerols, que allunyantse, traspuan per entre les arrels de l'herba flonja, que tapissa els prats.

Aus y fonts y arols d'aromàtiques flors, que exhalan al entorn perfum de bàlsam finíssim, fagedes de ombra frescal, clapades d'abets tot l'any vestits de fosca verdor, que s'enliran pels cims, com agulles de gòtica catedral, omplen les conques y plans, els cingles y turons, que esbarriats se troban per les encontrades de nostra montanya montsenyenca.

Les gales viventes que ornejan Montseny, convidan de veres a reclinarshi aprop, mereixen sels hi pagui tribut, perque elles ab pròdiga mesura, satisfan el desitj y retornan al cor y al esperit, la calma y bonhora, a voltes perduda pel xervescat estrident, que esclata foribont, en els grans centres, imperi de eròtica remor.

Respectem doncs les gales del Montseny, veraders monuments naturals, que per esplai del home, son posats a son domini, mimveu y aplaqueu vostres ires joh doladores que rosegueu ab ensanyament y aixis maltracteu tanta riquesa, mimveu vostre abordatje! y sino, esdevindrán dins pocs anys erms y solitaris els paratges avuy encara frondosos y rics.

No permeteu la desolació del bosc milenari que's nostre encis, atureu la destralt y respecte les gales del Montseny, feuho si mes no, per amor y bona voluntat envers als aimants de la terra, per afecte als admiradors de les joies de la natura y per compasió y deferencia an aquells que reben del perfum y encis de les gales l'alé de vida.

Viladrau, Juny de 1912.

A. ARIET

## Notes d'Agricultura

L'estat dels nostres camps y vinyes en general es forsa consolador. Dels ceps casi no podem parlarne, puig fora alguna que altra vinya no mereixen aital nom, mes les poques serments que hi há són ufanoses y proveides de fruit y no deixa tampoc d'haberhi alguns aficionats a la vinya que la tenen bastan arreglada; empró, tots pequen de voler tenir vinya y camps al mateix lloc. Es hora d'haver solfatat la primera vegada qu'es quan s'espampolen els serments y ningú ho ha fet encare.

De lo qu'es prepara una forta cullita es de blat tant de ségal com de xeixa, malgrat a no cuidarho com deurien haber de ferho. ¡Ja deuria ser hora, agricultors, que aboliseu el sembrar ségal empleant vostre treball sembrant xeixa sola, puig al ensemps que millorariu el primer aliment de la persona, ó sia el pa, les despulles foren molt millors per l'aliment del bestió y en quan a la palla no cal parlarne.

Ab aquest darrers dies ha millorat forsa la situació de les patates a les que sols falta un bon sol, una bona aixada per estobar be la terra que s'es atapada ab la gran abundor de plujes, al ensemps qu'ha de triarse l'herba lo millor qu'es puga a fi de que no xucli la planta. Aquest any hi ha una anyada de blets y

sanchnua, ab dues plantes mol calamitoses per la vianda y cal destruirles prompte, si no n'hi ha prou ab dos cabades ab tres, aquestes feines sempre pagan el treball si's fan ben fetes.

Tinc intenció d'ocuparme'n ab una mica mes d'extensió que avuy de les nostres patates y penso ferho a no tardar, entretant m'avenso a dir que no culpeu a la pluja dels grans esguerraments que hi ha als nostres camps puig que son les causes molt més diferents. Jo casi puc assegurarvos que els mes, hem sembrat la llevor dolenta sense pensarho; tant es aixis que he vist que la millor llevor qu'hem sembrat, per triada

que hagi sigut, han mancat patates a neixer y pot atribuirse, sense por d'equivocar-se a que les tardorenques que varen sembrarse l'any passat y que son les que hem fet servir per plantar enguany tenien una malura als ulls, vulgarment anomenats *borines*. De totes maneres any de moltes herbes pels camps, any de vianda y gairebe podem dir que si no'ns visita el maleit vent de ponent tindrem cullita de patates.

Guardo per mes tart tornar a parlar de lo darrer y dels fruiters de nostra comarca.

SALVADOR NOGUERA

## Notes geològiques

Es molt propi del home curiós, y uso aquesta paraula en sentit científic, voler esbrinar la composició y l'història de la casa qu'habita: aixó doncs, es lo que fá el qu' es dedica a l'estudi de la Geologia. Com se ha format aquesta terra, qu' es nostre habitació actual; quins son els elements qu'en l'actualitat la forman, es el seu objecte. ¡Quin estudi més hermós y més humà! Y es estudi antic, puic l'home desde el comensament de sa existencia se va veure obligat a ferho. Una de las seves primeres preocupacions va esser la de procurar-se habitació aont resguardarse de les inclemencies del temps y de les embestides de les feres; y com sabem, foren coves les primeres cases qu'habita; coves que convenia estessin en terrenys de certes condicions, o sia impermeables, pera que al ploure no filtrés l'aigua per les seves parets; y si no trobá coves naturals apropiat, havia de ferles o engrandir o modificar aquelles, havia de cercar terrenys qu'es-ent impermeables no fossin massa forts puig qu' els rudimentaris instruments de que debía servirse l'impedían treballar en roca dura. Pera fer els instruments de treball; com pera fabricar les armes que li servian pera cassar els animals de que s'alimentaba en part, y del quals aprofitaba les pells pera vestits y abrigalls, y pera defensarse d'els danysins, va tenir qu'estudiar les pedres, o sia els minerals y roques, y més endavant els metalls. Y pera fer els dibuixos y pintures ab qu'están hermojeades les parets d'algunes d'aquelles coves, com la de Cogull, en nostre terra, degué cercar terres fines y de colors que servissin pera tal objecte. Y ab el temps no ha deixat pas mai de prestar utilitat práctica a l'home la geologia: y sense estendrem ni siquiera a enumerar les més principals, puig que no es aquest el meu objecte y aniríam masa lluny, sols indicaré la necessitat que hi ha de coneixer las seves lleis o principis, pera l'acertada recerca de minerals en les mines; pera trobar una porció de substancies que s'utilisan cada día més, com el ciment, el guix, les roques pera els empedrats de ls carrers; pera la busca d'aygues, ja sian de fonts, pous o artesianes, etc.

Y anem a n'el nostre fi, o sia a intentar donar una breu y sintética idea de la formació geològica del terreny en que está assentada aquesta vila de Sant Hilari y en general de tota la serrallada del Montseny, de que aquell forma part.

Prescindint de les teories sobre la formació del sistema cósmic y acceptant la d'en Laplace, considerem ja la terra

forman una massa líquida o millor pastosa de matèries brillentes, rodejada d'una atmósfera espessíssima, puig que per la seva gran temperatura contenia en estat gasós, una porció de coscos que a temperatures normals son sólides o líquides. Aquella massa comensá a refredarse y arribá un moment en que se formá una petita costra de matèries sólides qu'en aná augmentan a mida que la temperatura baixava no sols perquè s'anaven solidificant molts elements del centre, avans en estat líquit o pastós, sinó perquè de l'atmósfera s'en despenian altres per solidificarse també; costra qu'anava empresonant, doncs, el nucli central, format, com som dit, per aquelles matèries pastoses incandescentes. L'aigua qu'en estat de vapor formaba part de l'atmósfera, arribá un moment en que passá al seu estat natural y se despreguá d'aquella, depositantse en estat líquit sobre la costra sòlida ja formada, constituint després els mars. Quan la temperatura de la part sòlida y de l'aigua dels mars y la purificació de l'atmósfera dels elements estranys, feren possible la vida aparegueren els primers sers, qu'anaven multiplicantse a mida que les condicions del medi els era favorable. Per llei física constant, els coscos al perdre temperatura se contrauen y d'aquí que la capa sòlida formada, cada vegada oprimia ab més forsa al nucli central y com aquella com més freda y per tant més groixuda, era menys flexible, arribá un moment en que els materials del centre no capigueren en el seu espai, y aixó doná per resultat, per una part la sortida ab més o menys violència al exterior d'aquells, en els llocs aont se trencá la coberta formada; y per altre, la formació de montanyes y valls, quan la coberta se plegá, constituint desnivells en la superfície de la terra, recullintse en els més profons les aigües pera formar els mars deixant lliures grans extensions de terrenys més enlairats que formaren la terra ferma. Aquests cataclismes, puig que tals y horripilants habian de ser, com ho comprobant els efectes que produiren qu'es poden estudiar en molts llocs de la terra, se repetiren una munió de vegades y en diferents llocs: avui encara els sentim, si be en molt petita intensitat, comparat ab lo que degué succeir en anteriors èpoques geològiques, al experimentar els efectes dels terratremols, volcans y altres alteracions tectòniques. La sortida al exterior dels materials interns no sempre se produí ab l'estrèpit qu'acompanya els volcans, sino que a voltes l'esclatxa oberta, segurament per ser de gran ex-

tensió y amplada, donaba sortida, manament podriam dir, a grans cantitats de matèries, qu'atravesant els terrenys ja formats, constituian al refredarse grans montanyes de roques, qu'es diuen cristallines per la seva constitució. Doncs bé, tota la serrallada del Montseny com el terreny en que está Sant Hilari, no es més qu'una d'aquestes erupcions manses de roques cristallines que sortí de l'interior de la terra: fet que segurament succeí ab posterioritat a la formació del terreny o època carbonífera, o sia al acabament de l'era primària. Entrar en més explicacions seria potser pesat pera els nostres llegidors. Sols afegiré, que per lo dit, en aquestos terrenys es inútil cercar fòssils, o sian animals o plantes petrificades, com se troban en altres terrenys, en els dels voltans de Girona, per exemple, puig els fòssils sols poden trobarse en els terrenys dits sedimentaris que s'han format en el fons de mars o llachs y els terrenys de que tractem desde la seva aparició han estat sempre allairats.

Un altre dia, si a Deu plau, diré quelcom sobre la classe de roques que forman aquest macís, com alguns d'els minerals qu'es troben en més o menys abundancia.

No se si hauré conseguit el meu propòsit de donar ab aquestes poques línies una explicació breu però clara de la formació y naturalesa d'els terrenys de aquesta regió, pero quan menys, pot ser aquest petit article despertarà la curiositat d'algun d'els llegidors, y de la curiositat n'he vindrà l'afició a n'aquesta hermosa y tan profitosa ciencia de la Geologia, ab lo que ja quedaria prou content y satisfet.

LL. TOMAS.

Juny de 1912.

## Letra a María de Solterra

Benvingut sia l'istiu, benvinguda sies tu, gentil María, com tots els estiujeants que alegrois aneu a fruit d'aqueixos hermosos y encisadors panorames d'el nostre estimat Sant Hilari, rodejat de fons y de verdor, com sava que devalla de l'altivol y magestuós Montseny.

Oh ¡si tu sapiguessis, estimada María, quin greu dolor es el meu de no tenir l'enginy d'el poeta pera cantar belles y sonores complantes, viu reflexe de lo que sent el meu cor per aqueix poble, sa colonia estiuenca y sos habitants tots ells mos bons amics!

Pensivola y trista estic. No podré aquesta temporada gaudir de vostre companyia que mai cansa, que sempre complau y encisa. Esvaides estan mes il·lusions, mortes mes esperances.

Tant sols un consol en resta amaga aimada, bell consol per cert. Podré llegir desde aquí tes ingenues y estimades lletres; podré sapiguer per la virtut de la teva sonora y vibranta ploma quelcom d'aqueix tresor endinsat en les Guilleria. Y agraida de cor et teixiré un bri de l'aureola que t'envolta, d'aquella corona de llor que a la vencedora teixixen tots sos admiradors.

Segons rumors es tenen projectades grans millors als cafés de L'Unió y Tivoli. Ja'm dirás si son ben fonamentats; creu María que m'agradaria de debó com m'alegra tot quan es en benefici de Sant Hilari.

Penso en ta lletra podré entreveure el resultat de la primera Festa Major, que segons notícies promet esser lluida a tot

# Xacolata = Amatller

CASA FUNDADA L' ANY 1800

¡¡Nova creació!!

- Classe «Superior» a 1 peseta la lliura de 400 grams : : : : :  
 » «Selecta» a 1 y 1'25 pessetes la lliura de 400 grams : : : : :  
 » Coco-Amatlla (pera menjar crú) a pessetes 1'50 el paquet : : : : :

Se ven a les cases de Ultramarins y Comestibles

Noves classes especials

- elaborades sols ab Cacao; Sucre, Canyella o Vainilla : : : : :  
 : : : : : als preus de 1'50 y 2 pessetes lliura de 400 grams.

Oficines: Carrer Manresa, 10. - Barcelona



serho. Desitjo a tots vos hi divertiu tant, com vos anyorará mon cor, que serà forsa.

Y ara per final, no t'oblidés de saludar de ma part a tots els amics y coloradors de L' ESTIUADA, especialment al simpatic jove Josepet dientli que també espero llegir ses xamoses y ben escrites lletres.

LLUISA

Sant Gervasi-20-VI-1912

## Aigua picant

### El congrés de Lleida

Se'n ha parlat forsa de l'utilitat dels congressos que sortosament sovintegen a Catalunya. Els qui veuen les coses ab un migrat criteri simplista han volgut negalshi tota llur eficàcia y importància. Aquells no han vist que pera devenir realitat una idea lo primer que cal es prodigarla en el públic, discutir-la y endressar-la, orientada ab la realitat; que pera avensar en el terreny dels coneixements y dels estudis, cal una fonda obra de preparació en les intel·ligències y aquesta obra se fomenta ab la reunió per un punt concret, ab la publicació dels treballs qui en promouen y son la base ferma d'altres mes profons y especialisats; ab la controversia serena de les idees y iniciatives y en definitiva ab la publicitat dels temps la importància dels quals a voltes no es ni sisquera ovirada.

La celebració de congressos te innegable transcendència y d'ells sempre ne resulta la base pera futures promocions y sempre aportan un caudal de notes y apunts utilissims pera la consulta.

Els dies 28, 29 y 30 d'aquel mes tindrà lloc en la ciutat de Lleida el 2.<sup>on</sup> congrés excursionista català. Els temes concrets qu'es posarán a la deliberació, son obgete de totes les nostres simpaties: Establiment de bases pera la delimitació de les comarques catalanes; Establiments d'estacions meteorològiques; Conveniència de catalogar la fauna de Catalunya, aquets son els punts a tractar, tots ells de verdadera importància.

L'estudi complet d'aitals punts es de necessitat y nodriria a la total renaixença catalana d'un fort element de reconstitució. En aquet feinejar actual hi tenen transcendència el desentrelllo de les teories y dels apriorismes pera les implantacions futures, empró en el congrés de Lleida se ha a tractar de quelcòm que demana una solució y que pera realitzar-se no s'ha de partir de cap treball evolutiu.

Tant de bo que sigui fruitós en ensenyances el proper congrés! Y que de la discussió n'esdesvingui el fet y la realitat d'establir les comarques catalanes, de catalogar la fauna de Catalunya y de que tots els pobles s'esforcin en posseir una estació meteorològica.

JOSEPET

## ¡¡Visca Catalunya!!

Companys: Jo'n sento anyor d'aquells bons temps en que aquest crit vibrant y enèrgic retrunyia pels cims més alts de nostres belles montanyes, en aquelles escursions que organisavam ab els companys catalanistes d'aquesta comarca.

Y are, molt temps há qu'aires de Ponent ofegán les ves estridents y patriótiques dels catalans.

Siguem nosaltres, doncs, companys de L' ESTIUADA els primers de respondre al bell esclat del catalanisme que allà a la Ciutat Comptal resorgeix triomfant!.....

¡¡Visca Catalunya!! tornem a cridar ben alt els bons fills del Montseny, pera escarni dels judes del Catalanisme que troban funerari l'hermós cant de «Els Segadors».

JOSEP CLOPES Y SUREDA

Arbucias, 10, 6, 912.

## Notes comarcals

**Breda.**—Pera donar major esplendor y relleu a la conclusió del Mes de Maig, ab grans solemnitats y religiós entusias-

me, les Filles de Maria varen celebrar, el dia dos del corrent, una hermosíssima festa, com son totes les que aital Associació empen, plena de bellesa y de magnificència.

A les sis del matí comensà la missa de Comunió, que celebrà el Rnt. Don Feliu Serra, beneficiat de Sta. Coloma, cridat expressament pera aquesta festa, qui, ab sentida y fervorosa plática, preparà 'ls cors per rebre 'l Pá dels Angels. Aquest moment, ja de sí tant celestial, resultà mes encantador ab les inspirades melodies que'ns deixaren oir escullides veus del chor que formen les Filles de Maria de Breda.

A les deu, tingué lloc el solemne ofici, al qual assistiren les Filles de Maria en Corporació. L'iglesia presentava, en aquest acte, brillantíssim aspecte; l'altar major, materialment cobert de flors, artísticament combinades, oferia una perspectiva magnífica, que impresionava agradablement l'ànim, predisposantlo a fruit ab mística alegría les divines sensacions espirituals.

Se cantà la missa polifònica Mattioletti, magistralment interpretada per la respectable orquesta «Farnense» de Sta. Coloma, contractada pera tant agradable funció.

A les tres de la tarda, acabament del Triduo y del mes de les Flors, fentse acte seguit la professó. Aquesta recorregué 'ls principals carrers d'aquesta vila, interpretant, durant son curs, escullides pessets, l'abans nomenada orquesta. Resultà una professó molt nodrida y selecta, ont les Filles de Maria, ab sarriquíssima y augusta senyera al cap, ostentava ses millors gales, sobre les quals rel·luia la preciosa medalla, distintiu de l'Associació.

De retorn la professó a l'iglesia, pujà al púlpit sagrat el referit Rnt. D. Feliu Serra. Sa paraula, com recullida de lo mes íntim del seu cor, tendrà y sencilla, conmoqué y impresionà fonament al distinguit y nombrós auditori, que l'escoltà ab religiós reculliment.

Després tingué lloc el Besamans, durant el qual, el chor de les Filles de Maria entonava una tendra y afectuosa salutació de despedida a llur excelsa Mare.

Ab aixó s'acabà la festa que tants bons recorts ha deixat y que ha sigut un dels més hermosos tributs d'amor y afecte filial que l'Associació de les Filles de Maria de Breda ha ofert a la seva benllogu Mare, desde 'l dia de sa fundació.

## Moviment d'Estiuejadors

Tornem a la tasca de cada istiu encoratjats bona cosa més encare que l'any passat.

La marxa ascendent de concurrencia d'estiuejadors en aquesta estimada vila, marcarà una nova empena enguany, doncs les notícies que tenim recullides, aixís ho demostren. Son molts els pisos que s'han llogat, nombroses les demandes als Hotels de la vila y al Establiment també se sab que l'animació serà notable desde son comensament.

Amunt doncs y que la temporada sia esplendent pera tots, recullint els fruits dels seus sacrificis els de la vila, y sadoellantse dels esquisits dons que'ls ofereix la naturalesa d'aquesta hermosa encontrada els forasters.

Continuarem en aquesta secció donant compte de tots els que vingan a honrar-nos, procurant formar una estadística lo més completa possible, esperant que, per aquest obgete ens secundará tothom enviantnos targeta tots els que a sa arribada aixís vulguin afavorirnos, y els Hotels, cases particulars y per tot aont s'estatgin estiuejadors entregantnos llista setmanal tots els dimars en la mateixa direcció de l'any passat, en l'Administració del periódic y al popular establiment «La Modernista», Plassa Iglesia, 2.

## Noves

**La festa major.**—Els dies 24, 25 y 26 celebra la nostra vila la seva anyal festa major. Com es de consuetut hi haurán sardanes públiques al matí y tarde, esplendits balls de nit, concerts y altres festeigs acostumats.

Pera amenisar els actes hi han con-

tractades les cobles, «La Principal» de Palafrugell y «La Principal» de Palamós en els cafés de l'Unió y Tivoli respectivament.

La festa religiosa de Sant Joan en virtut de la darrera disposició pontificia se celebrará diumenje.

El dia 24 a la nit el chor «La Guilleria» donará una serenata a la casa de la Vila cantant entre altres composicions l'hermosa sardana de V. Bou «Tossa flor de mar».

En el vinent número publicarem els escrits ab que la premsa acullí l'obra «Notes Històriques de Sant Hilari Calm» den F. Carreras y Candi y que editá L'ESTIUADA.

Avui deuen haver comensat a circular el automòvils de l'Hispano-Hilariencia que fan el trajecte de Hostalrich a n'aquesta. Per ara farán el dos correus, el del matí y el de la tarde; desde el primer de Juliol farán el lleuger que surt a les 7'21 del matí de Barcelona.

Hem vist les noves carrouseries forma jardineria y realment son del tot cómodas y elegants: la circumstancia d'esser els seients de cara fará que no hi hagi cap perill de mareig, apart de que la ventilació dels cotxes es exuberant per efecte d'anar gairabé descoberts pels costats. L'empresa ha adquirit un nou auto per fer més complet el servei.

En la darrera sessió de la Diputació de Barcelona se va aprobar un dictamen de la comissió d'Instrucció Pública y Belles Arts, en el qu'es proposa la creació d'una cátedra de Gramática catalana, en la qual se donará una ensenyansa elemental pels tipògrafs, caixistes, litògrafs, y demés industrials als quals puga interessar el coneixement sincer de la Gramática Catalana, y un altre ensenyansa superior per totes aquelles persones a qui pugui plaure o convenir un coneixement més científic del idioma català.

El curs comensará el dia primer d'Octubre vinent y se nomena pera donar l'ensenyansa al distingit filòlec don Pompeu Fabra.

Nostre benllogut amic y company de Redacció en Joan Estil-las, metge de aquesta vila, ha sigut nomenat vocal de la secció d'estudis comarcals del «Institut Internacional pera la difusió de les experiències socials», al constituirse a Barcelona la «Secció Catalana» de dit Institut.

Aquesta «Secció catalana de l'Institut» té per obgete documentarse sobre les experiències socials, morals, intel·lectuals etc., fetes per tots els pobles civilisats, apregonar les idees que d'elles se desprenen y utilisarles pera una obra de reformes metodiques.

**Festival de Chors.**—L'entitat choral «La Guilleria» d'acort ab l'Associació Euterpense dels Chors Clavé organisa un grandió festival de chors per el dia primer de Septiembre, el qual serà dirigit per l'Enric Morera.

La realisació d'aquesta hermosa iniciativa casi's pot assegurar que constituirá un éxit brillantíssim, per les noves que's van rebent y l'entusiasme que ha despertat en la nostra vila. Se sab ja de algun Chor que hi assistirá y altres han expressat el seu desitj d'assistirhi adhuc fent un esforç.

Les composicions que's cantarán son: «Els Pescadors», «L'Empordá», «El nostre cant», «Cant a la vinya», «A sol batent» y «Flors de Maig».

S'ha anomenat una comissió organisadora composta dels Srs. Joan Serras, Manuel Planas y Frederic Culí, la qual ha circulat invitacions y prega a totes les entitats chorals que no l'hagin rebuda se donguin per convidades.

L'empresa d'automòvils ha ofert rebaixes pels coristes.

Dilluns vinent dia de la festa major la parroquia d'Arbucias anirà en romeria a l'hermita del bon Jesús de Praga situada a la Roca den Pla. Ab aital motiu se celebrarán solemnes cultes.

Al matí a les 7 hi haurá missa de comunió general; a les 11 ofici y a les 3 de

la tarde solemne funció religiosa. Tots aquets actes serán amenisats y acompanyats per l'orquesta d'Arbucias.

En el número de divendres vinent, L'ESTIUADA publicará un interessant article den Manel Folguera y Duran sobres el moment actual del moviment patriótic català.

Ha sigut obgete de trascendentals reformes l'antic café de l'Unió. Y mes que parlar de reformes, hem de dir que ha sigut construit de nou, ja que en res se assembla al local raquitic d'avans.

L'edifici, macís y fort, consta de dos amples sales, l'una destinada al ball y demés espectacles y l'altre a café, ab dos locals están separats per quatre grans vidrieres. Ademés hi ha un saló de joc, havent quedat un bon espai als voltants de l'edifici especialment en la part del passatge de la presó, pera servirhi begudes. Al cap de vall del saló de ball se projecta ferhi una gran y artística terrassa y en la planta baixa d'aquest mateix saló una sala de ball pera l'hivern.

El local en conjunt presenta un espléndit cop de vista y reuneix excelents condicions higièniques de ventilació y llum degudes als nombrosos finestrals. Compta ademés ab una magnífica instal·lació elèctrica que's colocará ben propiament. També se van a instal·lar uns retretes ab tot el confort y higiene, lo qual es d'elogiar en un establiment públic.

L'entrada principal forma xanfrá al carrer d'Arbucias. Les taules, cadires y demés serviment s'han adquirit de nou, essent de molt bon gust y ben apropiades a la magnificència del local.

Hi haurá un tercet pera'ls concerts diaris y balls, cinema, Putxinell-lis y altres espectacles.

En el Tivoli també s'hi han fet importants reformes.

S'han allargat fins a linia de la terrassa els dos extrems del local destinantse ab dos aixamplis a saló de joc y billars. S'han construit columnes en la part de saló aont no n'hi havien, oferint en conjunt un mes bell aspecte.

En l'espai entre'ls pilans y les parets laterals s'hi han fet uns entarimat de poca alsada que servirán de llotges. Com els demés anys hi haurá tercet pera'ls concerts, balls y cinema.

Una altra novetat trobarán els estiuejadors ab l'instal·lació d'una nova Farmacia al carrer de la Rectoria n.º 2, dirigida per l'il·lustrat y jove apotecari en Pere Gallardo y Saumell. Dita farmacia está montada ab tots els avenços científics, essent de gust modern molt remarcable. Compta ademés ab laboratori d'análisis, y ab disposit de tota classe d'aigües minerals, aixís com també d'específics del país y extrangers.

Hi han dugues cases, construïdes aquest hivern al Passeig de la Font Vella per vendre o arrendar. Consten d'un pis y baixos y tenen aigua viva.

Per informes a casa'n Ramón Matallella, carrer de la Rectoria núm. 5.

Per la festivitat de la conclusió del mes de Maria a l'ofici, va cantarse la bella y religiosa missa d'Angels tant generalisada actualment per efecte dels desitjos repetidament expressats del Sant Pare y particularment de l'estimat Bisbe d'aquesta diócesis, que volen que la música de l'Iglesia tingui tot el sagrat y esplendorós reculliment popular que deu tenir.

Diumenje a l'ofici tornarà a cantarse la missa d'Angels pels nois y noies de les escoles. Es d'elogiar aital innovació qui porta la veu y l'ànima dels fidels al peu de l'altar y cal felicitarne y el felicitem ab gust al jove y talentós organista don Josep Clopés.

**Casa per vendre.**—Ho es la del carrer de Valls núm. 6. Punt céntric y bones condicions. Com que aital venda interessa a una persona ben estimada nostra, esperem que tots els bons amics procurarán se trobi un comprador. Informes y detalls en la Redacció de L'ESTIUADA.

Imp. Fill: Domingo Casanovas, Rda. S. Pau, 67, Barcelona



# \* HOTEL SUIS \*

DE

## Narcís Poudevida

Obert desde el 1.<sup>er</sup> de Juny

Situat a la

Plassa de Mn. Cinto Verdaguer

# Hotel d' Espanya

DE

## Miquel Martí

Confort inmillorable

Habitacions espayoses

Plassa de Mn. Verdaguer y de la Iglesia

# Hotel Fauria

(Ca la Mestra)

Espayoses habitacions

Obert tot l' any

CARRER DE LA RECTORIA

AIGUES DE ST. HILARI

RONYONS, PAHIDÓ, FETGE

# HOTEL MARTÍN

Obert desde el 1.<sup>er</sup> de Juliol

AUTOMÓVILS

Informes: Restaurant Martín.-Barcelona

# “La Hispano-Hilariencia”

Servey de cotxes automòvils entre Hostalric y Sant Hilari

DE BARCELONA A SANT HILARI EN 3 HORAS Y MITJA

Noves y luxoses *carrouseries*, forma jardineria, ab confortables seients de travers. L' empresa ha adquirit un nou auto pera millor atendre al servei.

## TARIFA DE PREUS

|                                      | Pessetes |
|--------------------------------------|----------|
| D' Hostalric a Sant Hilari . . . . . | 7        |
| De Sant Hilari a Hostalric . . . . . | 5'50     |
| Interior anada y tornada . . . . .   | 11       |

|                                     | Pessetes |
|-------------------------------------|----------|
| D' Hostalrich a Arbucias. . . . .   | 3'75     |
| D' Arbucias a Hostalric . . . . .   | 2'75     |
| D' Arbucias a Sant Hilari . . . . . | 3'75     |
| De Sant Hilari a Arbucias . . . . . | 2'75     |

A fi de que 'l passatjer pugui fer el viatge més cómodo, desde 'l 1.<sup>er</sup> de Juliol l' Empresa tindrà establert un servei combinat amb el lleuger que surt de Barcelona a les 7'21 del matí, arribant a les 11 del mateix.

A la tarde sortida de Barcelona amb el correu, arribantse a Sant Hilari a les 6.

Hores de sortida de Sant Hilari, a les 5 del matí y a les 2 de la tarde

Despatx de billets a Barcelona: Rambla del Centre, núm. 6

## MAGATZEMS EL CENTRE

de Melchor, Culi y Tarrés

5, Ronda Sant Pere, 5, (prop del Passeig de Gracia)

BARCELONA

GRANS ASSORTIMENTS DE NOVETATS EN

LLANERÍA, SEDERÍA y LLENCERÍA

especialment en catxemirs de seda, libertys, estampats de seda y coló, gran varietat de géneros blancs a preus de fàbrica y tota mena de fantasies pera la temporada.

No patireu dels ronyons,  
del fetge, ni pahidó;  
viureu sempre sans y bons  
si en totes les ocasions,  
y al menjar feu us diari  
de l' aigua de Sant Hilari.

Dipositaris a Barcelona:

## IGLESIAS Y BARTOMEUS

ASSALT, 41

y al detall en totes les farmacies y tendes d' aigues minerals.